

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

ΔΙΔΑΣΚΟΥΣΑ: Βιργινία Δακανάλη

ΜΑΘΗΜΑ: ΝΕΟΕΛΛΗΝΙΚΗ ΛΟΓΟΤΕΧΝΙΑ

ΤΑΞΗ: Α΄ ΛΥΚΕΙΟΥ, ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ

ΧΡΟΝΙΚΗ ΔΙΑΡΚΕΙΑ : 2 ΩΡΕΣ

ΥΛΟΠΟΙΗΣΗ ΣΕΝΑΡΙΟΥ: 3/4/2012

ΠΟΙΗΜΑΤΑ: Β. Κορνάρος, Ερωτόκριτος

[Πίνοντας ήλιο κορινθιακό....] Οδ. Ελύτης

ΠΕΡΙΛΗΨΗ

Η συγκεκριμένη διδασκαλία πραγματοποιήθηκε στο Α2 του ΓΕΛ Μοιρών στις 3-4-2012 στα πλαίσια του μαθήματος της Νεοελληνικής Λογοτεχνίας. Δουλεύουμε μαζί με τους μαθητές τη δεύτερη θεματική πρόταση του νέου Προγράμματος Σπουδών «Παράδοση και μοντερνισμός στη νεοελληνική ποίηση» και βρισκόμαστε στο κυρίως αναγνωστικό στάδιο (Β΄φάση). Η ολομέλεια της τάξης μελετά ένα παραδοσιακό (Β. Κορνάρος, Ερωτόκριτος) και ένα μοντέρνο ποίημα (Οδ. Ελύτης [Πίνοντας ήλιο κορινθιακό....] και συμπληρώνει πίνακα με τα βασικά χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και της μοντέρνας ποίησης και τα αντίστοιχα φύλλα εργασίας. Βασικός στόχος αυτής της διδασκαλίας είναι αφενός να ανακαλύψουν μόνοι τους οι μαθητές τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και μοντέρνας (εδώ υπερρεαλιστικής) ποίησης και αφετέρου να κατανοήσουν ότι οι αλλαγές που σημειώνονται στη λογοτεχνία δεν είναι αυθαίρετες ή τυχαίες, αλλά εντάσσονται στο πλαίσιο γενικότερων καλλιτεχνικών και πολιτισμικών ρευμάτων. Η αφόρμηση γίνεται από τον εκπαιδευτικό που παρουσιάζει ζωγραφικούς πίνακες που απεικονίζουν ζευγάρια (το θέμα του έρωτα) και τη φύση (τα αντίστοιχα δηλαδή θέματα και των υπό εξέταση ποιημάτων). Αναμένεται οι μαθητές να εμπλακούν συναισθηματικά και να συγκινηθούν μέσα από ποικίλες μορφές τέχνης

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

(εικόνα/ζωγραφικοί πίνακες, μουσική/μελοποιημένος Ερωτόκριτος, λόγος/ανάγνωση ποιημάτων). Οι μαθητές στη συνέχεια δουλεύουν σε μικρές ομάδες και προσπαθούν να εντοπίσουν σε ποια κατηγορία θα κατατάξουν το ποίημα που τους έχει ανατεθεί. Παράλληλα, προσπαθούν να ανιχνεύσουν τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και μοντέρνας ποίησης. Ο εκπαιδευτικός στη συνέχεια παρουσιάζει την προβολή παρουσίασης (ppt) που έχει προετοιμάσει και συγκεντρώνει τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και μοντέρνας ποίησης ομαδοποιώντας τα. Προβάλλει, επίσης, κάποια διαφωτιστικά στοιχεία για τη γενιά του '30. Τότε μοιράζεται στους μαθητές το σταυρόλεξο και προσπαθούν να το επιλύσουν με τις γνώσεις που έχουν λάβει. Αφού έχουν κατανοήσει τα χαρακτηριστικά μπορεί να τους ζητηθεί να προσπαθήσουν να μετατρέψουν το παραδοσιακό ποίημα του Ερωτόκριτου σε μοντέρνο κάνοντας τις απαραίτητες αλλαγές. Τέλος, όλες οι επιμέρους ομάδες συμπληρώνουν τα φύλλα εργασίας τους και τα ανακοινώνουν στην ολομέλεια του τμήματος. Για την καλύτερη κατανόηση του μαθήματος και της αντίστοιχης διδακτικής ενότητας δίνεται προς επεξεργασία στο σπίτι φύλλο εργασίας με παράλληλα κείμενα και αντίστοιχες ερωτήσεις, έτσι ώστε να εμπεδωθεί το μάθημα και να αφομοιωθεί η νέα γνώση.

ΔΙΑΓΡΑΜΜΑ ΕΙΣΗΓΗΣΗΣ

Μέθοδος

Ομαδοσυνεργατική μέθοδος (project), ανακαλυπτική και βιωματική μάθηση, διαθεματική προσέγγιση του νέου γνωστικού αντικειμένου, τάξη-«εργαστήριο», εκπαιδευτική διαδικασία ως εμπειρία διαρκώς ανατροφοδοτούμενη.

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

ΓΝΩΣΤΙΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- ❖ Να συνειδητοποιήσουν ότι η ποίηση αλλάζει, τόσο στο περιεχόμενο όσο και στη μορφή της, από εποχή σε εποχή.
- ❖ Να κατανοήσουν ότι οι αλλαγές αυτές δεν είναι αυθαίρετες ή τυχαίες, αλλά εντάσσονται στο πλαίσιο γενικότερων καλλιτεχνικών και πολιτισμικών ρευμάτων.
- ❖ Να κωδικοποιήσουν τα χαρακτηριστικά της παραδοσιακής και της μοντέρνας ποίησης (ελεύθερος στίχος, άλογο στοιχείο, δραματικότητα, καθημερινό λεξιλόγιο).
- ❖ Να επισημάνουν τους ποικίλους εκφραστικούς τρόπους τους οποίους επιστρατεύει η ποίηση (εικόνες, μεταφορές, παρομοιώσεις, επίθετα).

ΠΑΙΔΑΓΩΓΙΚΟΙ – ΜΑΘΗΣΙΑΚΟΙ ΣΤΟΧΟΙ

Επιδιώκεται οι μαθητές/τριες:

- Να αναπτύξουν την κριτική και δημιουργική τους σκέψη μέσα από την καλλιέργεια της ενσυναίσθησης και της φαντασίας τους (κριτικός γραμματισμός)
- Να αντιληφθούν τις μαθησιακές – γνωστικές διαδικασίες («μαθαίνω πώς να μαθαίνω»), αντιμετωπίζοντας τις δυσκολίες που συναντούν
- Να αλληλεπιδράσουν συμμετέχοντας σε κοινωνικές ομάδες αναπτύσσοντας εσωτερικά κίνητρα (π.χ. αυτοέκφραση, συνεργασία, διάλογος) στο πλαίσιο της ομαδοσυνεργατικής μεθόδου διδασκαλίας

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

- Να παρακολουθήσουν τη δημιουργική χρήση των ΤΠΕ, στοχευμένη στις ανάγκες του λογοτεχνικού μαθήματος

Δεξιότητες

❖ Να ενισχυθούν ανοιχτές μορφές επαφής των μαθητών με τη λογοτεχνία μέσω εσωτερικών κινήτρων ώστε να αναπτυχθεί ο ζήλος της φιλιαναγνωσίας, όπως η δημιουργική ανάγνωση ενός ολόκληρου λογοτεχνικού έργου (π.χ Ερωτόκριτου και του συνολικού έργου του Ελύτη) και αναζήτηση έργων τέχνης στο διαδίκτυο και στα αντίστοιχα βιβλία τέχνης.

❖ Να βιώσουν την ποίηση ως Τέχνη αποκομίζοντας αισθητική απόλαυση μέσα από την ανάγνωση ή μελοποίηση ποιημάτων και την παρουσίαση ζωγραφικών πινάκων με παραδοσιακή και μοντέρνα προοπτική.

Εισαγωγικά

Πριν προχωρήσουμε σε μια ομαδοσυνεργατική διδασκαλία, ενημερώνουμε τους μαθητές και τις μαθήτριές μας σχετικά με τους νέους τρόπους μάθησης και τους στόχους μας, ανακαλύπτουμε τι μπορούν να κάνουν μόνοι τους και τι με την καθοδήγησή μας. Παρακινούμε τους μαθητές μας κατά την ομαδική εργασία να μαθαίνουν ο ένας από τον άλλο, ενισχύοντας τη δημιουργικότητα όλων. Βασική προϋπόθεση είναι να κερδίσει ο εκπαιδευτικός την εμπιστοσύνη των μαθητών, για να μπορέσουν να συνεργαστούν και να έχουν το καλύτερο δυνατό αποτέλεσμα.

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

Πορεία Διδακταίας

Προβολή συνοπτικής παρουσίασης(pppt) με :

α)αφόρμηση από την τέχνη και συγκεκριμένα από τη ζωγραφική (τι είναι και τι δεν είναι μοντέρνο).

β)ανάθεση ποιημάτων στις ομάδες και προσπάθεια να προσεγγίσουν τα ποιήματα συνεργατικά.

γ)συζήτηση και προβληματισμός πάνω στα ποιήματα με άξονα τα δοθέντα φύλλα εργασίας.

δ)παρουσίαση των χαρακτηριστικών παραδοσιακής και μοντέρνας ποίησης.

ε)αναφορά στους βασικούς εκπροσώπους.

στ) λύση σταυρόλεξου μετά την παρακολούθηση της παρουσίασης(pppt)

Συγκροτούνται οι ομάδες εργασίας και καθορίζονται οι δραστηριότητές τους. Οι μαθητές θα χωριστούν σε πέντε ομάδες των πέντε ατόμων(περίπου). Θα μοιράσουν τους μεταξύ τους ρόλους, έτσι ώστε όλοι να συμμετέχουν στην έρευνα και στην ανάλυση των ποιημάτων. Κάθε ομάδα αναλαμβάνει ένα ποίημα (θα τους δοθεί φωτοτυπία) και θα το επεξεργαστεί συλλογικά απαντώντας και συμπληρώνοντας το φύλλο εργασίας της.

Ο ρόλος του εκπαιδευτικού θα κινηθεί στο ίδιο πλαίσιο: διευκολύνει το χωρισμό σε ομάδες, θέτει τους κεντρικούς άξονες επεξεργασίας συνεργάζεται με τους μαθητές βοηθώντας τους στις αναζητήσεις τους για να φωτιστούν σημαίνουσες πτυχές των ποιημάτων, επεμβαίνοντας όπου χρειάζεται, επιλύοντας τυχόν απορίες τους, συντονίζοντας τις δραστηριότητές τους και γενικά εποπτεύει τη διαδικασία, συμβουλεύοντας και διακριτικά αμβλύνοντας τα ποικίλα εμπόδια. Φροντίζει βέβαια να ενισχύει τη διδασκαλία με ερωτήματα, να ενθαρρύνει τους μαθητές του στη διαλεκτική ανάπτυξη και παρουσίαση των ιδεών τους και γενικά να δημιουργεί

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

ατμόσφαιρα που ευνοεί την ελεύθερη έκφραση και συμμετοχή, προσέχοντας ο ίδιος να τηρεί μια στάση περιορισμένης διαμεσολάβησης. Ο εκπαιδευτικός αφού συγκεντρωθούν τα απαραίτητα στοιχεία προβαίνει –αν χρειαστεί– στη συμπλήρωσή τους. Το τελευταίο τέταρτο θα αφιερωθεί στην προφορική ανακοίνωση των αποτελεσμάτων της έρευνας όλων των ομάδων στην ολομέλεια της τάξης. Η κάθε ομάδα θα επιλέξει τον καταλληλότερο για να την εκπροσωπήσει. Η παρουσίαση θα οδηγήσει στην αξιολόγηση της ομάδας. Με την ολοκλήρωση κάθε παρουσίασης ελέγχεται από τον εκπαιδευτικό και την ολομέλεια της τάξης η πληρότητα των απαντήσεων, η ευστοχία και η και η τεκμηρίωση των εργασιών.

Εποπτικά μέσα/εργαλεία

H/Y, διαδίκτυο, ppt, σταυρόλεξο, βίντεο

ΑΞΙΟΛΟΓΗΣΗ

Η αξιολόγηση των μαθητών θα βασιστεί στη συμμετοχή τους στις ομαδικές δραστηριότητες και θα είναι συνεχής. Επίσης, θα μπορούσε σε ατομικό επίπεδο να τεθεί αργότερα στην τάξη κριτήριο αξιολόγησης σε άγνωστο λογοτεχνικό κείμενο που θα βασίζεται στο νέο τρόπο αξιολόγησης του μαθήματος της Λογοτεχνίας στην Α΄ Λυκείου και θα ελέγχει την κατάκτηση ειδικότερων γνωστικών και συναισθηματικών στόχων του σεναρίου και της διδασκαλίας. Επιπρόσθετα, με βάση την αρχή της επανατροφοδότησης (feedback) μπορεί να τροποποιηθεί η διδασκαλία, ώστε να καλυφθούν οι ελλείψεις των μαθητών, να συμπληρωθούν τα κενά τους και να βελτιωθεί το μαθησιακό αποτέλεσμα και τέλος να δοθεί έμφαση σε στοιχεία του λογοτεχνικού γραμματισμού που αφορούν ιδίως τον ποιητικό λόγο.

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

Συνολική θεώρηση / Συμπεράσματα

Το παρόν διδακτικό σενάριο μπορεί να τροποποιηθεί από τους εκπαιδευτικούς και να επιλέξουν οποιαδήποτε άλλα ποιήματα κρίνουν οι ίδιοι για να διδάξουν με την ομαδοσυνεργατική μέθοδο τους μαθητές τους. Θα μπορούσε να γίνει και με την ανάθεση ενός ακόμη ποιήματος αρκεί να προστεθεί μια ακόμα διδακτική ώρα (σύνολο τρεις). Οι μαθητές πάντως φαίνεται ότι έχουν αρχίσει να μυσούνται στο πνεύμα της ομαδοσυνεργατικής λόγω των ερευνητικών εργασιών που εκπονούν και είναι δεκτικοί στην τεχνολογία, στις εικαστικές τέχνες (μουσική, ζωγραφική) και καθετί που κινητοποιεί τα συναισθήματα και τις αισθήσεις τους (ποιητικός λόγος).

Ηλεκτρονικές διευθύνσεις

1. <http://digitalschool.minedu.gov.gr/modules/document/file.php/DSGL-A111/%CE%95%CF%80%CE%B9%CE%BC%CE%BF%CF%81%CF%86%CF%89%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C%20%CE%A5%CE%BB%CE%B9%CE%BA%CF%8C/ParousiasiPS.pdf>
2. <http://www.potheg.gr> (ΠΟΛΙΤΙΣΤΙΚΟΣ ΘΗΣΑΥΡΟΣ ΤΗΣ ΕΛΛΗΝΙΚΗΣ ΓΛΩΣΣΑΣ)
3. <http://www.eclipsecrossword.com/>
4. <http://www.youtube.com/watch?v=hOVysn2UVvM> (Ξυλούρης, του κύκλου τα γυρίσματα)
5. http://www.youtube.com/watch?v=7uR_SzIsoJU&feature=related ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ (ΚΩΣΤΑΣ ΜΟΥΝΤΑΚΗΣ)
6. <http://www.youtube.com/watch?v=tVO8zHS2FFs&feature=related>(Γ. Χαρούλης, Τα θλιβερά μαντάτα)
7. <http://www.youtube.com/watch?v=Yt1VdPg1g4w> (Ερωτόκριτος – χαϊνηδες)

Ημερίδα φιλολογικών μαθημάτων

«ΔΙΔΑΣΚΟΝΤΑΣ ‘ΜΕ ΛΟΓΙΣΜΟ ΚΑΙ Μ’ ΟΝΕΙΡΟ’. ΔΗΜΙΟΥΡΓΙΑ ΚΑΙ ΕΜΠΝΕΥΣΗ ΣΤΗ ΔΙΔΑΣΚΑΛΙΑ ΤΩΝ ΦΙΛΟΛΟΓΙΚΩΝ ΜΑΘΗΜΑΤΩΝ ΣΤΟ ΓΥΜΝΑΣΙΟ ΚΑΙ ΤΟ ΛΥΚΕΙΟ».

«Διδάσκοντας λογοτεχνία από την παράδοση στην καινοτομία μέσα από την τέχνη και την ποίηση»

ΒΙΡΓΙΝΙΑ ΔΑΚΑΝΑΛΗ (ΓΕΛ ΜΟΙΡΩΝ)

8. http://www.youtube.com/watch?v=vEb_4tiS9bM (ΕΡΩΤΟΚΡΙΤΟΣ ΕΡΜΗΝΕΥΜΕΝΟΣ ΑΠΟ 77 ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΕΣ ΣΕ 40 ΣΗΜΕΙΑ ΤΗΣ ΑΤΤΙΚΗΣ)
9. Ανάλογη διδακτική πρόταση εισηγήθηκε η Μαρία Αγγελιδάκη, “Από την παραδοσιακή διδασκαλία στην καινοτομία» που πραγματοποιήθηκε στα σεμινάρια της Ένωσης Φιλολόγων Ν. Ηρακλείου .

